

Kommunal- og Regionalpolitisk papir

Vedtaget af SFUs Landsledelse 2023

Investering i den lokale velfærd

Lokalvelfærden har længe været under pres. Budgetloven, forsøg på effektiviseringer og 2-procentsbesparelser har ikke resulteret i bedre velfærd for færre penge, men i stedet bare dårlig velfærd. Selvom staten har penge nok, mærker man det ikke lokalt. Kommunerne og regionerne har skåret helt ind til benet. Der er ikke mere at skære i.

I SFU vil vi gøre op med denne besparelsestanke. Vi skal gøre det nemmere at investere i det offentlige. SFU vil gøre op med budgetloven, anlægsloftet og serviceloftet og erstatte det med et langt mere socialt retfærdigt fordelingssystem, hvor staten og kommunerne i forening (KL) fastsætter kommuneskatten i en flerårig aftale, som omfordeles solidarisk med respekt for socioøkonomiske faktorer og geografiske forskelle. Kommunerne skal i modsætning til nu have mulighed for at spare op, bruge penge og fastsætte skatteniveau uafhængigt af andre kommuner. For at opretholde velfærdssamfundet, fremme en bæredygtig udvikling, for at skabe et socialt retfærdigt Danmark og gøre det attraktivt at bo i alle landets kommuner, kræver det, at vi gør det nemmere at investere i den lokale velfærd og infrastruktur. De diverse lofter på investering rammer socialt skævt og bremser udvidelsen af velfærdsydelser. Stramningernes tid er ovre, og for at møde de udfordringer, vores velfærd står i, kræver det store økonomiske indskud.

En ny strukturreform

God økonomi er grobund for gode kommuner. I disse dage snakkes meget om kommunal frisættelse og decentralisering. I SFU støtter vi decentralisering. Men for at den skal være effektiv og socialt retfærdig, kræver det, at alle

kommuner har penge til at investere i deres lokale projekter. Kommuner og regioner skal have større indflydelse på beslutninger på velfærdsområdet, så det i højere grad kan tilpasses lokale forhold. Staten skal deregulere og sikre fælles og fuldt finansierede minimumskrav, eksempelvis på sundhedsområdet, som kommunerne og regionerne kan bygge ovenpå. Kommunerne og regionerne er det demokratiske led tættest på borgerne, og derfor skal deres demokratiske beføjelser udvides.

At flere beslutninger træffes tæt på borgeren, vil desuden styrke det lokale demokrati og øge borgernes og lokalsamfundenes engagement og deltagelse deri. For yderligere at fremme dette går SFU ind for en ny strukturreform, der resulterer i mindre og flere kommuner og regioner tættere på borgerne, dog under hensyntagen til lokale forhold. Strukturreformen fra 2007 centraliserede magten, øgede bureaukratiet og distancerede borgerne fra deres lokale repræsentanter. Den nye strukturreform skal revidere den nuværende fordeling af ansvarsområder mellem det statslige, regionale og kommunale plan. Eksempelvis skal transportområdet flyttes fra kommunerne til regionerne, mens enkelte højt specialiserede sundhedsfunktioner skal flyttes til staten.

Kommunalpolitik

Velfærd

Der er velfærdskrise i mange danske kommuner. Stigende udgifter på det specialiserede område og generel underfinansiering fra staten har presset kommunerne så meget, at det begynder at påvirke den borgernære velfærd i en bekymrende grad. Derudover er det svært at fastholde medarbejdere i sundheds- og omsorgssektoren.

For at sikre fremtidens velfærd kæmper SFU kommunalt for følgende:

- Medarbejdere i velfærdsfagene har længe arbejdet under uacceptable forhold. Derfor skal der ske en markant forbedring af deres arbejdsforhold og et mærkbart lønløft, så fagene bliver attraktive, og det bliver lettere at rekruttere og fastholde medarbejdere.
- Kommunerne skal muliggøre demokratisk indflydelse for offentlige medarbejdere, så de har en meningsfuld stemme, når det kommer til deres arbejdsdag, eksempelvis i forhold til nye ansættelser, projekter, arbejdsdagens strukturer og den daglige ledelse.
- Velfærd skal være tæt på den enkelte, uanset hvor man bor. Derfor skal eksempelvis skolelukninger undgås, og udsatte borgere skal, hvis muligt, få behandlingstilbud i deres egen kommune.
- Borgere skal have større retssikkerhed i mødet med kommunen, dette gælder især udsatte og borgere med handicap, som i lang tid har været i en udsat position i forhold til kommunal sagsbehandling.

Demokrati

Socialismen er demokratisk og skal virkeliggøres ad samme vej. Og demokratiet skal fylde i alle dele af hverdagen. Det skal tættere på den enkelte. Her spiller kommunerne en central rolle, da de grundet størrelsen træffer beslutninger tættere på folk, end eksempelvis folketinget. Som det er nu, tages mange beslutninger uden inddragelse af de borgere, som de påvirker. Det skal gøres markant nemmere at få indflydelse på beslutningerne, der træffes i ens kommune. Det skal blive en del af hverdagen at deltage i den demokratiske proces.

Da kommuner er forskellige, vil tiltagene skulle tilpasses lokale forhold.

For at opnå dette vil SFU kæmpe for følgende tiltag:

- Som tillæg til øget borgerinddragelse kan borgerforslag være et middel, dog er vi opmærksomme på, at det ikke vil have lige stor effekt i alle kommuner. Derfor skal borgerforslag udbredes til kommuner, hvor det giver mening og reelt vil øge medindflydelsen til borgerne.
- Borgermøder skal fylde markant mere. De skal bringes ind i det 21. århundrede og tages i brug som demokratisk værktøj ved flere anledninger.
- Ungeråd skal oprettes i alle kommuner, og der skal være rammer og ressourcer, som sikrer reel indflydelse for dem. Det kan tilpasses den enkelte kommune, men kommunerne skal give mulighed for at give ungerådene fortrinsret i de forskellige udvalg. Dette forudsætter, at der bliver udmøntet en formel og valid valgproces, hvor det er de unge, som vælger medlemmerne, lign. Ældrerådsvalg.
- Foreningslivet skal styrkes og have et bedre samarbejde med kommunalpolitikken, da lokalforeninger typisk har en bedre indsigt i lokalsamfundets interesser. Det kan være gennem inddragelse i relevante beslutninger, i så fald skal foreningernes høringsret sikres.
- Lokalrådenes rolle bør styrkes yderligere for at bringe beslutninger endnu tættere på den enkelte borger. Derfor bør deres involvering og samarbejde med kommunale beslutningstagere intensiveres. Dette kan ske ved en større inddragelse ved beslutninger om bygge- og anlægsprojekter, lokale nuancer i velfærdsprioriteringer og kulturtilbud.

Regionalpolitik

Sundhed

Sundhedsvæsenet er strukturelt presset. Behovet er stigende blandt befolkningen, fordi der kommer flere ældre og kronikere. Det betyder en

stigende arbejdsmængde for et stadigt faldende antal medarbejdere, som flygter pga. de dårlige arbejdsvilkår. Der er et stort behov for en statslig genopretning af sundhedsvæsenet med massive investeringer i både ligeløn, arbejdsvilkår og velfærdsydelser. Det går ikke, at befolkningen mister tilliden til det offentlige sundhedsvæsen og køber private forsikringer i millionvis.

SFU mener, at vi regionalt skal:

- Arbejde for et løft i løn- og arbejdsvilkår til medarbejdere for at sikre retfærdige vilkår, for at gøre arbejdspladsen mere attraktiv og undgå helt at miste særlige kompetencer i det offentlige sundhedsvæsen.
- Sikre nok midler i psykiatrien år-for-år samt en langt stærkere kobling til kommunerne gennem en fast støttekontaktperson, som dækker både forløb regionalt og kommunalt.
- Overgangene i det mentale sundhedsvæsen skal være mindst lige så gode som i det fysiske sundhedsvæsen. Du skal komme lige så nemt fra fx psykolog til psykiatri som praktiserende læge til hospital.
- Sikre langt friere rammer til medarbejdere, så de kan tilpasse behandlingen til den enkelte, både på hospitalerne og i almen praksis.
- Arbejde for en garanti, som giver hurtig adgang til både alment praktiserende læge og hospitalstilbud – uanset hvor du bor.
- Gøre private sundhedsforsikringer overflødige for borgerne ved altid at tilbyde en god nok dækning i det offentlige sundhedssystem, så private sundhedsforsikringer ikke kan køre rundt.
- Udfase privathospitalers mulighed for at udføre sundhedsfaglig behandling, der allerede udføres i det offentlige. Det offentlige behandlingstilbud skal i den sammenhæng styrkes og privathospitalerne på sigt afskaffes.

Trafik og regional udvikling

Den regionale og lokale kollektive trafik i hele landet er stærkt udfordret af faldende passagertal og stigende priser. I provinsen opstår der flere og flere hvide pletter på kortet uden bus- og togdækning, mens busserne i byerne er så overfyldte, at nogle efterlades uden at kunne komme med. Det er en ond spiral, som kræver store investeringer for at stoppe. Både i infrastruktur og billigere billetter. For at bekæmpe klimakrisen er det bydende nødvendigt at gøre den kollektive trafik mere attraktiv for flere. I SFU mener vi, at alle i Danmark skal have adgang til bus og tog indenfor rimelig afstand. For at opnå dette mener vi, at alle kommuner og regioner skal:

- Lave en årlig trafikplan, som skal i høring hos borgere lokalt. Den skal indeholde de specifikke ændringer, som skal til for at vende passagerudviklingen i bus og tog. Trafikplanen skal også indeholde en løbende revideret 10-årsplan for trafikken.
- Hæve bloktilskuddet markant med et fokus på de regioner, der den dag i dag har færrest midler. Når vi investerer i regionerne og giver dem det løft, de har brug for, så skal pengene fordeles retfærdigt.
- Lave en transportgaranti, som garanterer adgang til kollektiv transport inden for gåafstand alle steder i landet.
- Have formel regional medbestemmelse i de statslige infrastrukturprojekter.
- Forbedre muligheden for at tage cyklen med i den offentlige transport, uden at det trænger mennesker ud.

Demokrati

Regionerne er en relativt ny størrelse, som er mere centraliseret end kommunerne. Kombinationen af de to ting gør, at det er for svært at gennemskue, hvordan man engagerer sig i regionalpolitik. Det er kun udvalgte borgere, som har gennemskuet det. Det kræver derfor stor

demokratisk inddragelse af den generelle befolkning, hvis den trend skal ændre sig.

SFU mener derfor, at:

- Medarbejder-udvalgene i regionernes arbejdspladser skal have mere formel indflydelse på budgetlægning og -prioritering lokalt.
- Der skal etableres borgermøder i tillæg til høringsprocesserne på konkrete tiltag i sundhedspolitikken.
- Regionerne skal have egen økonomi gennem selvstændig skattefastsætning og med en omfordelingsmekanisme, så alle kan få god og effektiv velfærd.
- Hospitalerne skal sammenknyttes med lokalsamfundet og de lokale foreninger omkring hospitalet, så sundhedsvæsenet bliver en naturlig samarbejdspartner for foreningslivet.

Kommuner og regioner allieret for en grøn fremtid

Kommuner og regioner skal have direkte indflydelse på udformningen af klimapolitikken. Det er vores lokale samfund, vores kommuner og regioner, der er tættest på folket og tættest på klimaforandringens konsekvenser. Alligevel har disse ingen formel indflydelse på den nationalt førte klimapolitik, på trods af at kommuner og regioner ofte viser et højere klimaambitionsniveau end regeringen og centraladministrationen. Befolkningen, kommunerne og regionerne er tydeligvis ikke interesserede i fodslæbende og sort klimapolitik. Derfor er det vigtigt at regioner og kommuner gennem Klimaalliancen inddrages i den officielle beslutningsproces, så vi sammen kan skabe en klimapolitik, der fører til en ambitiøs, socialt retfærdig og demokratisk grøn omstilling.